

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

* BEZINNING

door *Lútsen Kooistra*

De auteur is hoofdredacteur van het *Friesch Dagblad* en *Het goede leven* en lid van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

Het derde land

Zingend en zonder herinnering
Ging ik uit het eerste land vandaan,
Zingend en zonder herinnering

Ben ik het tweede land ingegaan,
O God, ik wist niet waarheen ik ging
Toen ik dit land ben ingegaan

O God, ik wist niet waarheen ik ging
Maar laat mij uit dit land vandaan,
O laat mij zonder herinnering

En zingend het derde land ingaan.

Martinus Nijhoff (1894-1953) dichtte vaak in raadselen. Lees zijn *Awater* of *De moeder de vrouw*. Hetzelfde geldt zijn gedicht *Het derde land* (1923). Dat gaat over iemand die naar het tweede land trekt, maar daar aangekomen algauw door wil naar het derde land. Is die persoon een individu, of een beeld van de mens? Waar staan die landen voor? Wat betekenen de pijn en het verlangen?

Voor de laatste regel staat ineens een witregel. Daardoor krijgt die regel een zware betekenis: 'En zingend het derde land ingaan.' Een verwijzing naar het 'laatste land'?

Nijhoff lezen is een activerende bezigheid. De dichter nodigt uit om een eigen werkelijkheid te maken. Dat gebeurt dan ook in de vele interpretaties, ook van dit gedicht. De een ziet het eerste land als symbool voor de jeugd, het tweede land als symbool voor de volwassenheid en het derde voor de ouderdom. Een ander ziet het eerste land als het leven van 'het vlees'; het tweede als dat van 'de geest' en het derde als dat van het 'ijle geluk van de dood' (Knuvelder).

Het gedicht kan wellicht worden overdacht als het vers van een migrant. In figuurlijke en in letterlijke zin. Leven en land, zingen en het vermijden van herinneren krijgen ongedachte betekenissen en nieuwe werkelijkheden dienen zich aan.